

440Clàssica&Jazz | Oriol Pérez Treviño | Actualitzat el 28/11/2022 a les 17:02

Gran 'Il Trittico' al Gran Teatre del Liceu

La producció sobre la complexa òpera de Puccini és ja una de les millors produccions al teatre de la Rambla dels darrers anys

Moment de 'Gianni Schichi', una de les tres parts que formen el tríptic operístic de Puccini | David Ruano

Hi ha tardes d'òpera i tardes d'òpera. N'hi ha que ho són simplement pel fet que es representa un títol més d'aquest ric gènere nascut, a finals del segle XVI, en els cercles intel·lectuals de la Camerata de Bardi a la ciutat de Florència i que, d'alguna forma, **Giacomo Puccini** (1858-1924) va culminar amb les seves últimes òperes. Però després hi ha algunes tardes d'òpera que queden com una veritable referència i una fita artística.

Una de les darreres òperes compostes per **Puccini**, la complexa *Il Trittico* (1918), pot veure's fins al proper 15 de desembre al Gran Teatre del Liceu, després de trenta-cinc anys sense haver-s'hi representat. Hi ha qui diu que serà una de les grans produccions de la temporada liceïsta 2022-2023. No només això: ens atrevim a dir que és ja una de les millors produccions operístiques dels darrers anys. Perquè diumenge passat no vam assistir a una tarda d'òpera més, sinó a una gran tarda d'òpera. De les que creen afició perquè, parafrasejant Pere Gimferrer a propòsit de l'art de Joan Miró, a vegades les grans obres d'art ens colpeixen i nafren. Ho hem de dir: aquest *Il Trittico* ens ha colpit i nafrat.

El compositor de Lucca, influït per la lectura de *La Divina Comèdia* de Dant, va voler repartir en tres òperes els tres estadis apuntats en la cèlebre obra del poeta florentí: l'infern, el purgatori i el paradís. En un moment històric tan convuls i incert com l'actual, la veritat és que 104 anys després el tríptic puccinià encara té molt a ensenyar-nos perquè se'ns parla de crims passionals,

gelos, expiacions, suïcidis, enganys i, també, no ho oblidem, misterioses aparicions marianes, que sempre van interessar a un compositor convençut que la inspiració artística provenia d'una Força superior i universal.

A aquesta obra tan potent i ambiciosa se li suma la producció, provinent de la Bayerische Staatsoper (Munic) i la direcció escènica de Lotte de Beer. No és d'estranyar per tant l'estat extàtic i convuls que pot assolir l'espectador en alguns moments de la representació, en especial a la fi de la segona de les òperes del tríptic, *Suor Angelica*.

L'escenari consisteix en un immens canó escenogràfic giratori que recorda un dels quadres més inquietants de la història de l'art: *L'ascens a l'Empireu* (1490) de Hieronymus Bosch (1450-1516). Aquesta escenografia s'ha sumat com un veritable quart element als tres arguments de l'òpera de **Puccini**. Talment com una immensa lliçó moral, en aquest *Trittico* se'ns ensenya com a la vida es pot viure l'infern, el purgatori, el paradís i, al final de tot, estem destinats a viure una enigmàtica experiència cap a la llum.

No és aquesta llum, evidentment, la que podem veure en aquesta producció imperdible, però sí l'assoliment d'una experiència estètica de les que deixen sense paraules. La clau ha estat comptar ja no només amb importants noms del panorama operístic mundial (**Lise Davidsen**, **Ambrogio Maestri**, **Ermonela Jaho**, **Daniela Barcellona**), sinó també un important reguitzell dels anomenats personatges secundaris que són els que creen l'humus i la base dramàtics. Entre aquests cal destacar l'ambició reeixida de la mezzosoprano **Mireia Pintó**, que ha arribat a encarnar tres papers en cadascuna de les tres òperes (*Frugola*, *Germana Zeladora*, *La Ciesca*) en una immensa mostra de professionalitat ja no només musical, sinó també teatral. Precisament aquesta suma de teatralitat i musicalitat ha estat la que ha forjat les coordenades interpretatives d'una voluntat expressiva que, d'alguna forma, ja no només té en compte el profund coneixement puccinià de les noves formulacions musicals (**Debussy**, **Strauss**) sinó que instal·la les bases d'allò que coneixem com a espectacle musical.

Precisament aquests elements de la música del segle XX, i que pivoten en aquest *Il Trittico*, són els que ha mostrat la sòlida batuta de la finesa **Susanna Mañikkí**. Sense ser pròpiament una directora d'òpera -de fet era el seu primer **Puccini**- ha mostrat detalls i configuracions sorprenents en una lectura on, per exemple, l'inici d'*Il Tabarro* ha sonat a **Debussy**, cosa que poques vegades passa. Ha obtingut un resultat sonor reeixit i important, com també ho han fet les veus de **Lise Davidsen**, que debutava en un paper operístic al Liceu, i **Ermonela Jaho**.

La primera ha demostrat com cal comptar amb ella per a papers que no són només els de les òperes dels dos Richards, **Strauss** i **Wagner**, sinó que també té coses a dir en l'òpera italiana, com les va mostrar en la seva interpretació de Giorgetta. Però el que hem escoltat d'**Ermonela Jaho** creiem que ja ha passat a formar part de la història del teatre. Sense ser una veu excepcional, els dots teatrals i el *duende* de la cantant albanesa fan de la seva caracterització de *Suor Angelica* quelcom d'excepcional. A partir d'aquí ens podem dedicar a fer brindis al sol en les opinions i discussions sobre la veu i l'excés d'intensitat dramàtica, però puc assegurar que no van ser pocs els espectadors que van plorar a llàgrima viva després de l'"Ah! Son dannata!". Llàstima, això sí, que es va optar per una solució teatral que va afeblir l'impacte que suposa sempre, a la *Suor Angelica*, veure l'aparició de la Mare de Déu portant de la mà al seu fill. La veritat és que la creu lluminosa va crear certa confusió, tot i que no va impedir que el públic quedés en un estat de veritable suspensió del judici.

Per sort, **Puccini** sap com modular els estats anímics i, a la fi, ens porta a escoltar una recreació personal de la *Commedia dell'Arte* a través del personatge de Gianni Schicchi, excel·lentment interpretat per **Ambrogio Maestri** que abans ja havia impactat al respectable a *Il Tabarro* com a Michele.

Gran Teatre del Liceu: *Il Trittico*, de **Giacomo Puccini**. Fins al 15 de desembre. Per a més informació consultar www.liceubarcelona.cat.

